

Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет історії, політології та міжнародних відносин
Кафедра політичних наук

Назва дисципліни	Політика і права людини
Викладач (і)	Хаврук Ігор Анатолійович
Профайл викладача на сайті кафедри	http://politologia-rdgu.rv.ua/index.php/home-page/personalii?id=260
Е-mail викладача:	igormctoll@ua.fm
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	http://politologia-rdgu.rv.ua
Консультації	Очні консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щовівторка, з 11:10 до 12:30 (2 академічні години). Он-лайн консультації: за попередньою домовленістю з викладачем щопонеділка, з 18.00 до 20.00; щочетверга з 18.00 до 20.00. Е-mail викладача: igormctoll@ua.fm

Анотація дисципліни

Навчальна дисципліна «Політика і права людини» призначена для здобувачів вищої освіти в галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки за спеціальністю 052 Політологія освітнього ступеня «бакалавр» Факультету історії, політології та міжнародних відносин Рівненського державного гуманітарного університету. Зміст курсу орієнтований на забезпечення здобувачів освіти знаннями щодо сутності прав людини, їх нормативного закріплення та механізмів їх захисту на національному та міжнародному рівнях. Предметом вивчення навчальної дисципліни є права людини як політичний інститут.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: 052 Політологія	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		5-й	5-й
		Лекції	
		22 год.	6 год.
		Практичні	
		14 год.	4 год.
		Лабораторні	
		0 год.	0 год.
		Самостійна робота	
		54 год.	80 год.
		Індивідуальні завдання: - год.	
		Вид контролю: екзамен	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи – 3,5	Освітній рівень: бакалавр		

Передумови

Ефективність засвоєння змісту дисципліни «Політика і права людини» значно підвищиться, якщо здобувач вищої освіти попередньо опанував матеріалом таких дисциплін як: «Історія політичної думки», «Соціологія», «Правознавство», «Філософія», «Конституційне право зарубіжних країн», «Історія та теорія демократії».

Мета і завдання дисципліни

Мета: формування теоретичних знань та практичних навичок аналізу основних тенденцій розвитку понять прав і свобод людини і громадянина, їх законодавчого закріплення та функціонування в політичній системі суспільства, а також підвищення у студентів правосвідомості, виховання поваги до прав людини.

Завдання курсу «Політика і права людини»:

- оволодіння системою знань про сутність і походження прав людини, їх різновидів, етапи розвитку уявлень про права людини та їх законодавчого закріплення;
- формування навичок аналізу місця прав людини у громадянському суспільстві та правовій державі, особливостей розвитку за різних політичних режимів;
- оволодіння знаннями про сутність і зміст порушень прав людини, механізми боротьби з ними, зокрема міжнародним і державним засобами, систему захисту прав людини в Україні.

Компетентності:

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 6 Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 8 Здатність працювати в команді, вести наукові дискусії, переконувати та впливати на інших учасників групових процесів, демонструвати широкий спектр пізнавальних, правових і інтелектуальних навичок.

ЗК 9 Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня, з експертами з інших галузей знань.

ЗК 10 Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ФК 3 Вільне володіння базовим категорійно-поняттєвим та аналітично-дослідницьким апаратом сучасної світової політичної науки.

ФК 5 Застосування ключових політологічних понять, теорій і методів до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

ФК 7 Здатність використовувати сучасні політологічні теорії, концепти та методи для аналізу політики на місцевому, національному та міжнародному рівні.

ФК 9 Здатність професійно викладати соціально-політичні дисципліни на відповідному рівні даної освітньої кваліфікації.

Програмні результати навчання:

РН 2 Розуміти предметну область та базову специфіку професійної діяльності.

РН 3 Вільно спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

РН 6 Вчитися та оволодівати сучасними професійними знаннями.

РН 9 Спілкуватися та презентувати свої ідеї широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.

РН 11 Знати на відповідному рівні загальну природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи основні віхи розвитку уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.

РН 15 Застосовувати ключові політологічні поняття, теорії та методи до аналізу владно-політичних відносин політичних акторів, інститутів та ідей відповідно до певного історичного або сучасного контексту.

РН 16 Розуміти базові особливості реалізації влади у різних політичних системах, їх соціально-економічний, історичний та соціокультурний контекст функціонування та взаємодії.

Очікувані результати навчання У результаті вивчення дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- зміст, типологію та етапи розвитку прав людини;
- основні міжнародні документи з прав людини;
- фактори і причини порушення прав людини;

- методи боротьби із правопорушеннями, зокрема систему захисту прав людини в Україні. вміти:
- пояснити взаємозалежність здійснення прав людини, політичного режиму та рівня розвитку громадянського суспільства;
- аналізувати зміст і значення міжнародних стандартів у галузі прав людини;
- класифікувати та пояснювати зміст існуючих громадянських і політичних прав;
- прослідкувати зв'язок стану дотримання прав людини із рівнем розвитку політичної системи.

Дидактична карта дисципліни

Тема заняття, кількість годин	Форма діяльності	Методи навчання і оцінювання	Оцінювання аудиторної роботи	Завдання самостійної і домашньої роботи, години	Література, інформаційні ресурси	Оцінювання самостійної, домашньої роботи	Термін виконання самостійної роботи
Змістовий модуль 1. Поняття прав людини. Основні права і свободи.							
Тема лекції №1, годин Тема практичного, семінарського або лабораторного заняття, годин	Лекція Практикум, семінар або лабораторна робота	МН, МН, МО (Вибрати з переліку після таблиці)	___ балів	Прописати завдання по кожній темі і метод оцінювання (МО)	нумерація згідно переліку списку літератури та інтернет-ресурсів	___ балів	до проведення аудиторного заняття з наступної теми
Тема 1. Поняття та походження прав людини (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН2, МН3, МН4, МН5, МО2	2 бали	Межі використання прав людиною (3 год.). МО2, МО6	3, 6, 7, 8, 12, 19	1 бал	до проведення аудиторного заняття з наступної теми
Тема 2. Право на життя (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН4, МО5	2 бали	Політичні аспекти проблеми захисту людського життя (4 год.). МО5	1, 3, 4, 6, 7, 10, 11, 13, 19	1 бал	- // -
Тема 3. Особисті свободи (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН2, МН3, МН4, МО2	2 бали	Презумпція невинуватості в контексті свободи особистості (3 год.). МО2, МО6	1, 2, 3, 9, 11, 16	1 бал	- // -
Тема 4. Право на громадянство (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Вплив громадянства людини на реалізацію її прав (4 год.). МО2, МО6	1, 2, 5, 8, 9, 16, 17	1 бал	- // -
Тема 5. Право на участь у державному управлінні суспільством (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Рівність виборчих прав і способи її забезпечення (4 год.). МО2, МО6	1, 2, 5, 8, 9, 16, 17, 18	1 бал	- // -
Тема 6. Право на працю, соціальне забезпечення, достатній життєвий рівень та найвищий досяжний рівень психічного та фізичного здоров'я (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Право на працю в умовах трансформаційного суспільства (4 год.). МО2, МО6	1, 2, 14, 16, 17, 19	1 бал	- // -
Тема 7. Право на освіту. Право на користування досягненнями науки та культури. Свобода науково-технічної та художньої творчості (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Реформування вищої освіти в Україні в контексті захисту прав людини (4 год.). МО2, МО6	1, 2, 8, 14, 16, 17, 19	1 бал	- // -
Тема 8. Права окремих соціальних спільнот (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН4, МН5, МО2/МО6	2 бали	Гендер і стать в контексті захисту прав людини (3 год.). МО2, МО6	3, 6, 7, 11, 13, 14, 15, 17, 19	1 бал	- // -
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	10 балів	Додаткові завдання – відповідно до методичних рекомендацій до самостійної роботи з дисципліни.	МО6, МО7, МО8	5 балів	Не більше 5 днів після проведення модульного контролю
Змістовий модуль 2. Порушення прав людини та боротьба з ними. Міжнародні та державні засоби захисту прав людини							
Тема 9. Злочини проти людства, миру та людяності (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Злочини проти людства, миру та людяності на території України (4 год.). МО2, МО6	6, 7, 10, 11, 14, 19, 21	1 бал	до проведення аудиторного заняття з наступної теми
Тема 10. Порушення прав людини у збройних конфліктах (1 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН4, МО2, МО6	2 бали	Проблема захисту прав людини у збройних конфліктах на території України (4 год.).	6, 7, 10, 11, 14, 19, 21	1 бал	- // -

				МО2, МО6			
Тема 11. Дискримінація та її прояви (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Дискримінація в навчальному процесі: причини, наслідки та способи боротьби з нею (4 год.). МО2, МО6	1, 3, 5, 11, 12, 19, 20	1 бал	- // -
Тема 12. Рабство та його сучасні прояви (1 год.).	Лекція	МН1, МН4, МО2/МО6	0 балів	Практики подібні до рабства та проблема боротьби з ними (4 год.). МО2, МО6	6, 7, 8, 10, 11, 13, 14, 19	1 бал	- // -
Тема 13. Міжнародні стандарти у галузі прав людини (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН4, МО2, МО6	2 бали	Типи, класифікація та особливості дії міжнародних документів з прав людини (3 год.). МО2, МО6	6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 21	1 бал	- // -
Тема 14. Міжнародні механізми захисту прав людини (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН4, МО2, МО6	2 бали	Практика звернень громадян України до міжнародних організацій із захисту прав людини (3 год.). МО2, МО6	6, 7, 8, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 21, 22	1 бал	- // -
Тема 15. Система захисту прав людини в Україні (2 год. / 2 год.).	Лекція Практичне заняття	МН1, МН3, МН4, МО2, МО5, МО6, МО7	2 бали	Діяльність недержавних правозахисних організацій на Рівненщині (3 год.). МО2, МО5, МО6	1, 2, 4, 9, 17, 21, 22	1 бал	- // -
Змістовий модульний контроль	Оцінювання програмних результатів навчання	МО4	9 балів	Додаткові завдання (за потреби і за бажанням здобувачів вищої освіти) – відповідно до методичних рекомендацій до самостійної роботи з дисципліни.	МО6, МО7, МО8	балів	Не більше 5 днів після проведення модульного контролю
Підсумковий контроль	Тестування	Автоматизоване, стандартизоване	40 балів	Виконання ІНДЗ	Захист ІНДЗ	10 балів	Згідно розкладу

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- МН1 – словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
МН2 – практичний метод (лабораторні та практичні заняття);
МН3 – наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій);
МН4 – робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анотування, рецензування, складання реферату);
МН5 – відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо);
МН6 – самостійна робота (розв'язання завдань);
МН7 – індивідуальна науково-дослідна робота.

МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

- МО1 – екзамени;
МО2 – усне або письмове опитування
МО3 – колоквіум;
МО4 – тестування;
МО5 – командні проекти;
МО6 – реферати, есе;
МО7 – презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
МО8 – презентації та виступи на наукових заходах;
МО9 – захист лабораторних і практичних робіт;
МО10 – залік.

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Ноутбук, персональний комп'ютер, мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет, інше обладнання (проектор) для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, модульний, підсумковий контроль),
- та інших складових навчального процесу.

Програмне забезпечення для роботи з освітнім контентом дисципліни та виконання передбачених видів освітньої діяльності.

Політика дисципліни

При організації освітнього процесу здобувачі вищої освіти, викладачі, методисти та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу у РДГУ, Положення про академічну доброчесність, Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти, Положення про практики, Положення про внутрішнє забезпечення якості освіти.

Кожен викладач ставить здобувачам вищої освіти систему вимог та правил поведінки здобувачів вищої освіти на заняттях, доводить до їх відома методичні рекомендації щодо виконання різних видів робіт. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність під час практичного заняття; (не)допустимість пропусків та запізень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.

Політика доброчесності

Здобувач вищої освіти виконуючи самостійну або індивідуальну роботу повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Система оцінювання та вимоги Види контролю: поточний, модульний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти, усне опитування, письмовий контроль, тестовий контроль.

Форма контролю: екзамен.

Критерії оцінювання. Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	відмінно	зараховано
82-89	B	дуже добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалом, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			

64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	задовільно	
60-63	E	достатньо	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів	Низький (рецептивно-продуктивний)	незадовільно	не зараховано

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за виконання лабораторних досліджень; оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ; оцінка (бали) за участь у наукових конференціях, олімпіадах, підготовку наукових публікацій тощо.

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів (підсумкового модульного контролю) за графіком екзаменаційної сесії.

Залік виставляється за результатами поточного модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни «Політика і права людини»

Поточне тестування та самостійна робота															Підсумковий тест (екзамен)	Сума	
Змістовий модуль 1								Змістовий модуль 2									ІНДЗ
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	10	40	
3	3	3	1	1	1	1	3	1	3	1	1	3	3	3			
Модульний контроль – 10								Модульний контроль – 9									

Питання для підготовки до підсумкового контролю

1. Виникнення і походження поняття "права людини".
2. Моральна сутність, філософські аспекти і юридичні засади прав людини.
3. Основні принципи прав людини.
4. Класифікація прав людини.
5. Основні етапи розвитку та реалізації ідеї прав людини.
6. Права людини в розвитку українського суспільства.
7. Права людини і розвиток громадянського суспільства.
8. Права людини і становлення правової держави.
9. Закон як інструмент забезпечення основних прав людини в правовій державі.
10. Сутність міжнародних стандартів галузі прав людини, причини та необхідність їх існування.

11. Ліга Націй, ООН і забезпечення прав людини міжнародними заходами.
12. Типи, класифікація та особливості дії міжнародних документів з прав людини.
13. Міжнародна Хартія з прав людини: суть, зміст, складові, значення.
14. Право на життя, його суть.
15. Право на особисту недоторканість та повагу гідності людини.
16. Право на вільне пересування та свободу вибору місця проживання.
17. Право на захист від втручання в особисте та сімейне життя.
18. Право на свободу думки, совісті, релігії.
19. Право на свободу переконань і вільне їх волевиявлення та розповсюдження.
20. Право на свободу асоціацій.
21. Право на громадянство.
22. Поняття населення: громадяни, біпатриди, апатриди, іноземці, біженці; захист їх прав.
23. Набуття, зміна, втрата громадянства. Право крові, право ґрунту, натуралізація. Оптація, трансферт, переселення, репатріація.
24. Громадянство України.
25. Правовий статус іноземних громадян в Україні
26. Право на участь у виборах та виборчі права громадян.
27. Референдум в контексті права на участь у державному управлінні суспільством.
28. Право на справедливі та сприятливі умови праці, справедливу і рівну винагороду за рівноцінну працю.
29. Право на трудові суперечки та страйки.
30. Право на фізичне та психічне здоров'я.
31. Право на навколишнє середовище.
32. Право на освіту.
33. Право на використання досягнень культури, свободу науково-технічної і художньої творчості.
34. Право народів на самовизначення.
35. Права етнічних, релігійних та мовних меншин.
36. Права жінок.
37. Права дітей.
38. Порушення прав людини та боротьба з ними.
39. Злочини проти людства, миру та людяності.
40. Поняття дискримінації, її походження, причини та прояви.
41. Види дискримінації та боротьба з їх проявами.
42. Поняття рабства. Сучасне рабство.
43. Порушення гідності людини. Практика, подібна до рабства.
44. Конвенції про знищення работоргівлі, інститутів та звичаїв, подібних до рабства та боротьбу з ними.
45. Захист прав людини у збройних конфліктах. Статус учасника бойових дій. Режим військовополонених.
46. Захист цивільного населення у збройних конфліктах.
47. Заборонені засоби ведення війни.
48. Міжнародні організації та співробітництво в галузі прав людини (ООН, Рада Європи, ОБСЄ).
49. Міжнародний захист прав людини на регіональному рівні: Європа.
50. Міжнародний захист прав людини на регіональному рівні: Америка.
51. Міжнародний захист прав людини на регіональному рівні: Африка.
52. Система захисту прав людини в Україні.
53. Недержавні правозахисні організації в Україні.

Рекомендована література та інформаційні ресурси Основна

1. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підручник / О. В. Пушкіна, В. М. Шкабаро, Т. М. Заворотченко; Дніпропетр. Ун-т економіки та права ім. А. Нобеля. – Д., 2011. – 336 с.
2. Молдован В. В. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина [текст] : навч. посіб. / В. В. Молдован, Л. І. Чулінда; – К. : «Центр учбової літератури», 2012. – 206 с.
3. Права і свободи людини: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / Ю.І. Кругул, В.В. Ладиченко, В.І. Орленко; Київ. нац. торг.-екон. Ун-т. – К.: Кн., 2004. – 287 с.
4. Права людини в Україні: навч. посіб. / О.М. Гончаренко. – К.: Знання, 2008. – 207 с.
5. Права людини і громадянина: Навч. посіб. / П.М. Рабінович, М.І. Хавронюк. – К.: Атіка, 2004. – 463 с.
6. Права людини у міжнародній політиці = International human rights / Д. Донеллі; пер. з англ.: Т.

Завалій. – Л.: Кальварія, 2004. – 280 с.

7. Права людини у міжнародному праві. Міжнародно-правові механізми захисту: підручник / В.В. Мицик ; Київ. нац. ун-т ім. Т.Шевченка, Ін-т міжнар. відносин. – К.: Проміні, 2010. – 722 с.

8. Права человека : учеб. пособие / С. А. Балашенко [и др.] ; научн. ред.: С. А. Балашенко, Е. А. Дейкало. – Минск : Юнипак, 2015. – 198 с. – Режим доступа: elib.bsu.by/bitstream/123456789/113073/1/ПРАВА%20ЧЕЛОВЕКА.pdf

9. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні: підручник / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: «Прав. Єдність», Всеукр. асоц. вид., 2008. – 350 с.

Додаткова

10. Давид Э. Принципы права вооруженных конфликтов: Курс лекций, прочитанных на юри дическом факультете Открытого Брюссельского университета / Э. Давид. – М.: Международный Комитет Красного Креста, 2011. – 1144 с.

11. Захист прав людини в контексті сучасного громадянського суспільства / Ред.: В.М. Комарницький. – Луганськ, 2009. – 143 с.

12. Права человека. Учебник / Т.А. Васильева, В.А. Карташкин, Н.С. Колесова, Н.В. Колотова и др.; Отв. ред.: Лукашева Е.А. – М.: Норма, 2001. – 573 с.

13. Комментарий к Конвенции о защите прав человека и основных свобод и практике ее применения / Под общ. ред. д. ю. н., проф. В. А. Туманова и д. ю. н., проф. Л. М. Энтина. – М. НОРМА, 2002. – 336 с.

14. Международные акты о правах человека. Сборник документов. – М.: Издательская группа НОРМА–ИНФРА • М, 1999. – 784 с.

15. Права женщин в системе прав человека: международный и национальный аспект [Текст] / С. В. Поленина ; Институт государства и права РАН. – М. : [б.и.], 2000. – 255 с.

16. Права і свободи людини та громадянина: Навч. посіб. / О.Г. Кушніренко, Т.М. Слінько. – Х.: Факт, 2001. – 437 с.

17. Права людини і громадянина в Україні: Навч. посіб. / А.М. Колодій, А.Ю. Олійник. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 336 с.

18. Права людини і парламенти: Посібник для парламентарів та працівників Апарату Верховної Ради України / Адаптація Оксани Клімович. – К., 2002. – 138с.

19. Права людини у фокусі новітньої історії. / За ред. Є. Ю. Захарова. – Харків: Права людини, 2013. – 420 с. – Режим доступа: <http://history.org.ua/LiberUA/978-617-587-093-8/978-617-587-093-8.pdf>

20. Права человека. Учебник для вузов / Т.А. Васильева, В.А. Карташкин, Н.С.

21. Саблин Д.А. Права человека: Учебное пособие / Д. А. Саблин. – Оренбург: ОГУ, 2004. – 166 с.

22. Україна в міжнародній системі захисту прав людини: теорія і практика: моногр. / М.М. Антонович. – К.: Вид. дім "Києво-Могилян. акад.", 2007. – 384 с.

23. Як і коли можна звернутися до Європейського суду з прав людини? [Текст] / Проект USAID «Україна: верховенство права», Центр політико-правових реформ ; авт.-упоряд. Т. В. Руда ; відп. ред. Р. О. Куйбіда. – К. : [б. в.], 2010. – 60 с.

Посилання на сайти (5-10 джерел)

Права людини та відправлення правосуддя: Путівник по інформаційних ресурсах. – К.: Британська Рада в Україні, 2000. – 114 с.

Бібліотека міжнародних документів з прав людини і міжнародного гуманітарного права

<http://www.memo.ru/prawo/>

Асоціація навчання в галузі прав людини

<http://www.hrea.org>

Українська гельсинська спілка з прав людини

<http://edu.helsinki.org.ua>

Гельсинська фундація з прав людини (HFHR), Варшава, Польща

<http://www.hfhrpol.waw.pl/ru>

Портал Права людини в Україні (Харківська правозахисна група)

<http://www.khpg.org>

Бібліотека з прав людини Харківської правозахисної групи

<http://library.khpg.org>

Портал XenDocuments

www.xenodocuments.org.ua

Портал захисту прав пацієнтів

Компасіто : Посібник Ради Європи з навчання дітей правам людини	www.healthrights.in
Компас : Посібник Ради Європи з освіти з прав людини за участю молоді	www.eycb.coe.int/compasito/ru/
Міжнародний фонд «Відродження»	www.eycb.coe.int/compass/ru/contents.html
Human Rights Education	http://www.irf.ua/
Сайт ООН	www.un.org
Уповноважений Верховної Ради України з прав людини	http://www.ombudsman.gov.ua/